

Олександр Кеба

ORCID 0000-0003-2372-0425,

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри германської і слов'янської філології
та зарубіжної літератури,*

*Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ СЮЖЕТІВ І ОБРАЗІВ У ПОЕЗІЇ ЮРІЯ КЛЕНА

У статті проаналізовано тенденції та шляхи трансформації традиційного художнього матеріалу в поезії Юрія Клена з переважною увагою до традиційних сюжетів. Визначено, що пріоритетними для митця є сюжети мандрівки і повернення, сходження до пекла, загибелі великих імперій та цивілізацій, дракоборства, угоди з дияволом. Накладаючи їх на трагічний досвід людини новітньої доби, поет вдається до таких художніх засобів: контраст між класичною гармонією вірша і трагічною іронією, «скульптурна» чіткість і максимально упредметненість поетичних картин, синтез реалій та символічних образів різних історичних епох.

Ключові слова: Юрій Клен, традиційний сюжет, традиційний образ, художня трансформація, поезика, стиль, символіка.

Постановка проблеми. Українські літературознавці приділяли значну увагу проблемі традиційних сюжетів і образів у творчості Юрія Клена. Ця тема є однією з центральних у кленознавстві, оскільки саме діалог зі світовою культурою визначає унікальність його стилю. Розпочали студії у цьому напрямку представники першої хвилі української еміграції – Ігор Качуровський, Євген Маланюк, Володимир Державин. Ігор Качуровський у вступній статті до 4-томного зібрання творів Юрія Клена [4] детально аналізує зв'язки поета зі світовою літературною традицією, зокрема з античністю та європейським Середньовіччям. Передмови та статті Євгена Маланюка [11] про Юрія Клена містять цінні спостереження щодо інтелектуалізму та європейськості автора «Попілу імперій», що безпосередньо пов'язано з його зверненням до традиційних сюжетів і образів. Володимир Державин [2] акцентував на майстерності поєднання Кленом класичних взірців світової літератури з трагічним світовідчуттям ХХ століття.

Новий етап дослідження проблеми відкривається з 1990-х років. Серед численних кленознавчих студій слід насамперед відзначити цікаві й глибокі спостереження Юрія Коваліва над осмисленням поетом культурних кодів різних часів і народів [8; 9]. Значним внеском у кленознавство стала збірка наукових праць «Творчість Юрія Клена в контексті українського неокласицизму та вісниківського неоромантизму», видана на основі матеріалів наукової конференції, проведеної 2003-го року у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка [15]. У статтях цього збірника різні автори (Олег Балан, Тетяна Біленко, Любомир Борецький, Віра Просалова, Віра Сарапин, Любов Косяк та ін.) аналізують окремі аспекти поезики Клена, зокрема міфологізм, трансформацію образів світової міфології та літератури. Окремо слід відзначити статтю Оксани Гальчук «Античність в ліриці Юрія Клена: дзеркало і задзеркал-

ля» [1], Романа Мніха ««Якась мозаїка строката і вірші різних розмірів»: *Попіл імперій* Юрія Клена» [13], оскільки в них детально аналізуються важливі аспекти роботи поета з традиційним художнім матеріалом.

Як видно навіть із назв оглянутих студій, дослідників цікавить, по перше, тематологічні аспекти традиційних образів у Юрія Клена, і вони (образи) почасти звужуються до античних і біблійних першоджерел; по-друге, спорадичними є звернення до традиційних сюжетів як окремої, хоч і пов'язаної з іншими, групи традиційного художнього матеріалу. Тому ця певна лакуна потребує заповнення, що, власне, спробуємо здійснити у пропонованій розвідці.

Дослідження заявленої проблеми потребує врахування теоретико-літературних аспектів студіювання традиційних сюжетів і образів. Здавалося б, це добре вивчена проблема. Варто згадати чернівецьку літературознавчу школу, для якої впродовж тривалого часу це була центральна колективна наукова тема. Результатом роботи групи під керівництвом проф. А. Р. Волкова стало видання таких праць, як «Традиційні сюжети і образи» (2004) [16], «Лексикон загального та порівняльного літературознавства» (2001) [11] і численних статей у журналах і збірниках. Водночас при всій повазі до зробленого представниками чернівецької компаративної школи й необхідності залучення її здобутків до подальших студій традиційних сюжетів і образів, не можна не відзначити певного позитивізму у підході до проблеми. На нашу думку, колективній праці «Традиційні сюжети і образи» бракує узагальнювального розділу, де би йшлося про класифікацію традиційних сюжетів і образів та тенденції й закономірності їхньої трансформації у новітній літературі.

Наразі можемо говорити про виокремлення п'яти великих груп традиційних сюжетів і образів за генетичним критерієм:

- 1) міфологічні;
- 2) релігійні;
- 3) фольклорно-легендарні;
- 4) історичні;
- 5) історичні.

У випадку з Юрієм Кленом всі вони задіяні, але не всі однаковою мірою висвітлені у студіях творчості поета, до того ж очевидно пріоритетними для дослідників є «образи», натомість «сюжети», як було сказано вище, залишаються на периферії уваги науковців. Між тим Юрій Клен постійно звертався до цілих традиційних сюжетів, трансформуючи їх для осмислення драм ХХ століття.

Отже, **метою дослідження** є систематизація традиційних сюжетів і образів у творчості Юрія Клена із акцентом на «сюжети», виявлення основних тенденцій трансформації традиційного художнього матеріалу і з'ясування потико-стильового новаторства митця у цій царині.

Виклад основного матеріалу. Центральним сюжетом у творчості Клена, зорієтованим на традиційний художній матеріал, є сюжет мандрівки і повернення. У таких поезіях, як «Шляхами Одісея», «Осінні рядки», «Прокляті роки», «Україна», «Сковорода», «Попіл імперій» ключовими мотивами є блукання і випробування, що, на перший погляд, повністю відповідає змісту античного міфу про подорож-повернення Одисея до Ітаки, сповнену випробувань, спокус та небезпек. Однак навіть у вірші «Шляхами Одісея», де маємо пряме відсилання до традиційного сюжету, він трансформується і переосмислюється. Подорож отожднюється із самим життям, а людська душа постає вічним мандрівцем, що перебуває в постійному духовному пошуку. Шлях поета сповнений випробувань і спокус («споваб», за словом Клена), що чатують на людину: сирени (вбвча краса), Цірцея (тваринні інстинкти), лотофаги (солодке забу-

тя). Подорож, що має на меті повернення Батьківщини і внутрішньої гармонії, є своєрідною картою людського існування. Ітака на ній з конкретної географічної точки перетворюється на екзистенційну мету, символ втраченої сутності буття. Ітака — це втрачена Україна, ідеалізований образ рідної землі. Це потверджує, зокрема, і форма поезії, написаної як звертання до Одиссея, чи то пак до самого себе. Для Клена сюжет повернення сповнений особистого трагізму. Він і є «Одіссеєм», відірваним від рідної землі, який зберігає пам'ять про неї, але розуміє, що повернення може бути неможливим. Про це, згадуючи вірш Зерова «Karnos Des Patrides», Клен пише у «Спогадах про неоклясиків» [7, с. 154].

Поряяд із образом Ітаки, символом батьківщини, до якої прагне повернутися кожен блукалець, не менш важливим у сюжеті мандрівки є образ Грааля («Граля» у написанні Клена) як утілення пошуку внутрішньої гармонії, істини. У третій частині «Попілу імперій» ліричний герой зустрічає лицаря Парсіфаля, і той у своєму монолозі стверджує, що спроби віднайти «священну чашу Граля», «незреченну благодать» наштовхуються на нездоланні перешкоди, і цей образ вічної мрії про досконалість так і залишається сяяти вдалині. Однак недосяжність мрії не зупиняє героя: «Я знав, що теж піду горами, / що в світлі яєному зірниці / мені відчиниться та брама, яка веде до таємниць...» [6, с. 157–158]. Особливе значення для Клена має те, що на вічне мандрування приречені саме поети. Пряме узагальнення цієї думки завершує вірш «Сковорода»: «...нам вічний заповіт / Оці мандрівки дальні і безкраї, / І, може, іншого шляху немає, / Щоб з хаосу душі створити світ» [5, с. 90].

Традиційний сюжет мандрівки-повернення у поезії Клена доповнюється сюжетом сходження в пекло-потойбіччя. Катабасис, як називали таку небезпечну мандрівку древні греки, традиційно мав на меті отримання якогось важливого знання, порятунку близької людини або спокутування гріхів. Найвідомішими взірцями цього традиційного сюжету є «Епос про Гільгамеш», «Одіссея», міф про Орфея і Еврідіку, «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі.

Клен створює власну «Божественну комедію», в якій пеклом є не міфічний простір, а Радянський Союз часів сталінського терору, ГУЛАГу та Голодомору. В поемі «Попіл імперій» кола пекла отожнюються з етапами нищення української культури, репресій проти інтелігенції, з абсурдністю й жорстокістю тоталітарної системи. Традиційний сюжет Клен використовує як модель зображення сучасної йому трагедії, масштаби якої надають їй значення вселенського апокаліпсису. Отож поема «Попіл імперій» побудована як мандрівка «сучасним пеклом», яким для автора є радянська дійсність 1920–30-х років.

Необхідною складовою сюжету сходження до пекла є персонаж-провідник. Для ліричного героя поеми Клена, подібно до Вергілія у «Божественній комедії», провідником стає сам Данте. Втім, його роль, скоріше, функціональна. Так, для «повноти картини» він видає свого супутника за «в'язня, / щоб теж ти трошечки страху зазнав. / Хай на годинку з тебе зробить блазня / ота галайстра клята і страшна, / шпурляючи, як того пса, у лазню...» [6, с. 113]. Натомість картини пекла, які постають перед поетом, формуються його пам'яттю, спогадами про долі тих людей, що стали жертвами репресій, а інтелектуальний досвід дає змогу розпізнати зло в його різних проявах.

Ще один істотний аспект символічного втілення традиційного сюжету сходження до пекла відкривається у сповненому трагічної іронії вірші «Мандрівка до Сонця» (1934). «Пекельні» картини Голодомору в Україні тут загострюються міфологічними й історичними асоціаціями та паралелями: «Авраамове лоно», «чорна меса», «тінь косолобого Вія». Завершує страшну картину образ «мертвого майдану», «Де в летаргічному сні / На бронзовому коні / До шайтана з аулу, / До Вельзевула / В електричний туман / Простяг булаву Богдан» [5, с. 126–127].

3-поміж інших традиційних сюжетів у поезії Юрія Клена особливе місце займає сюжет загибелі великих імперій та цивілізацій. З першого погляду можна поставити під сумнів його приналежність до традиційного художнього матеріалу, адже одним із обов'язкових критеріїв традиційності сюжету чи образу є наявність генетичної моделі, першоджерела. У даному випадку йдеться радше про певний історичний метанаратив чи потужний культурний архетип, який формувався не з одного міфу чи епосу, а з сукупності реальних історичних подій, їх філософських осмислень та літературних обробок упродовж тисячоліть. Його «модельність» полягає у повторюваності самої історичної ситуації та її осмислення через усталені біблійні й античні наративні схеми. Отож в історії культури можна віднайти такі первісні моделі, що формують сюжет загибелі великих імперій та цивілізацій. Однією з найдавніших і найвпливовіших моделей є старозавітні оповіді та пророцтва про падіння великих, але гріховних держав. Наприклад, історія руйнування Вавилонської вежі, падіння Содому і Гоморри, пророцтва Ісаї та Єремії. Ключовими елементами цього традиційного сюжету в такому випадку є історія про те, як могутня імперія досягає піку, але її влада базується на ідолопоклонстві (в сучасному розумінні – ідеології), жорстокості та розпусті. З'являється пророк, голос вищої істини, який передрікає її неминуче падіння. Кара приходить від вищої сили як акт справедливості. Саме таку модель Юрій Клен використовує в «Попелі імперій», порівнюючи СРСР із кривавим Молохом та новітнім Вавилоном. Як людина енциклопедичних знань, поет вочевидь спирався на різні культурні традиції у втіленні сюжету загибелі імперій, синтезуючи їх для діагностування катастрофи свого часу.

Дотичним до оглянутого сюжету є також сюжет драконоборства, героїчний поєдинок із персональованими силами зла. Його первісною моделлю є міфи про героя або бога (втілення добра і порядку), який перемагає чудовисько/дракона/змія (втілення зла і хаосу). Традиційними взірцями цієї антитези є Персей і Медуза, Святий Юрій (Георгій) і змії, архангел Михаїл і Сатана. Клен постійно звертається до цієї моделі, найчастіше оперуючи образами змії і дракона. Уже на початку першої частини «Попелу імперій» ліричний герой усвідомлює свою місію поета як протистояння пекельному монстру-дракону, втіленню тоталітарної держави-імперії: «І ось у вогкій чорноті / сичить, як змії, і мчить поїзд, / і сипле іскри золоті. / А кінь мій знає: то стожарий, / лихий, пажерливий дракон; / пашище вогнем ота почвара, / нема від неї охорон...» [6, с. 23].

Ще один традиційний сюжет, який набуває у Клена соціально-історичного і культурно-історичного змісту, – це есхатологічний сюжет, фінальна битва наприкінці світу, остаточне протистояння сил світла і темряви. Первісною моделлю цього сюжету є біблійна історія про Армагеддон, битву сил Христа з армією Антихриста, а також скандинавський міф про Рагнарок – битву, що завершує пророцтво щодо долі скандинавських богів, коли вони в останній битві зійдуться з силами зла, своїми одвічними ворогами: чудовиськами та гігантами (йотунами). У Юрія Клена крізь призму цього сюжету українські трагедії 1920–30-х років інтерпретуються як апокаліптична битва за душу народу. Це надає його поезії особливого, трагічного і водночас величного звучання.

Не омине Клен і такий надзвичайно продуктивний для культури ХХ століття традиційний сюжет, як сюжет угоди з дияволом. Юрій Ковалів, спираючись на спостереження І. Качуровського, слушно зауважує, що Клен у цьому сюжеті піддає метаморфозі всі його складники, від образу Фауста до загальної семантики прототвору: «Полеміка Бога з Люципером вже стосується не окремої особистості, а цілого покоління (І. Качуровський), ставиться під сумнів «фаустівський дух»...». «Вальпургієва ніч» набуває українського колориту, згущує «сатиру на українську,

головно повосенну дійсність» з її діячами, угрупованнями, літературними тенденціями, висміює «загально-політичний» процес у «світовому масштабі» («четверо, що несуть важкий тризуб», «гурт людей у багряних одягах», «четверо генералів в уніформі»), обстоює «релігійно-філософське трактування проблем добра і зла» [9].

У четвертій частині поеми автор моделює свій діалог із Фавстом, називаючись при зустрічі власним ім'ям («Звусь я Кленом») і декларуючи своє опертя на традицію Гете. На це Фавст йому відповідає: «Традицію стару / відкинуто, відколи на планету / нагнав розчухрану мару / та оселився в цих баварських горах / отой, що звав його народ вождем, / і що, зухвало стерши світ на порох, / творити став новий едем» [6, с. 280–281]. Прозорий натяк на Гітлера звучить тут із гірко-трагічною інтонацією.

У цьому епізоді особливо яскраво виявнюється одна з основних поетико-стильових особливостей трансформації традиційних сюжетів у поезії Юрія Клена, що полягає у синтезі класичної гармонії вірша і трагічної іронії щодо катастрофічного досвіду ХХ століття. Інкорпоруючи традиційні сюжети у свої твори, Юрій Клен досягає багатопланової інтелектуалізації та філософської символічності. Естетичний ефект при цьому досягається за рахунок того, що поет пише про розстріли, голод і терор, використовуючи досконалі, виважені, «аполлонічні» строфи. Ця невідповідність форми і змісту створює ефект залучення читача у сферу осягнутого поетом трагічного досвіду людини новітньої доби. При цьому відбувається накладання реалій та символічних образів різних історичних епох, як, наприклад, використання образу величного римського орла для опису хижкої сутності тоталітарної імперії. Класичний символ влади і порядку перетворюється на свою протилежність, зберігаючи при цьому зовнішню монументальність.

У межах одного твору Клен може вільно поєднувати образи з різних традицій, створюючи складний, багатогарбовий текст. Міфологічні образи є фундаментом і домінантою поетичного мислення Юрія Клена, тоді як історичні та релігійні образи стають головним інструментом для осмислення змісту його трагічної доби. Так, у поемі «Попіл імперій» структуру подорожі взято з Данте (Середньовіччя), моральна оцінка зла – через образ Молоха (семітська міфологія, Біблія), а філософське осмислення стійкості – через античні (стойкі) мотиви. Це створює унікальний сплав, де різні традиції підсвічують і поглиблюють одна одну.

Характерним для Клена є і те, що він постійно зміщує акцент із події на ідею. Традиційний сюжет перестає бути розповіддю про квест у пошуках певного місця чи сакральної речі, але перетворюється на філософську алегорію, стає моделлю для роздумів про долю людини та культури. При цьому художня філософія поета наповнюється потужним психологізмом, коли рефлексії людини ХХ століття висвічуються за допомогою образів минулих епох і культур. Герої Клена, і насамперед наскрізний для його творчості ліричний герой, максимально наближений до самого поета, є носіями особистої трагедії, колосальної інтелектуальної напруги, що включає обтяжливі сумніви і саркастичні інвективи.

Образність Клена тяжіє до «скульптурної» чіткості, конкретності та вагомості створених ним поетичних картин. Він уникає розмитості та імпресіоністичності, прагнучи максимально упредметненого вираження, сприяючи таким чином до монументальної рельєфності й універсального смислотворення. Навіть описуючи історію як хаос, він структурує його через цілісні, завершені образи. Це створює враження, що навіть у центрі історичного вихору існують вічні, непорушні культурно-ціннісні константи.

Висновки. Таким чином, творчість Юрія Клена є унікальним синтезом різноманітних культурних кодів, в якому традиційні сюжети та образи світової і національної культури слугували інструментом для осмислення трагічного історичного досвіду України, надаючи національній проблематиці загально-

людського, світового значення. Новаторська трансформація традиційних сюжетів і образів із опертям на класичні форми й естетичні засоби давало змогу Юрію Кленові піднятися над хаосом і абсурдністю своєї епохи, осмислити їх із погляду вічності, віднайти у них універсальний сенс.

Список використаних джерел і літератури:

1. Гальчук О. Античність в ліриці Юрія Клена: дзеркало і задзеркалля. *Синopsis: текст, контекст, медіа*. 2014. № 2 (6). URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/92>.
2. Державин В. Історична епопея Юрія Клена. *Пороги (Буенос-Аїрес)*. 1950. № 14/15 (грудень). С. 2–4; 1951. № 16/17 (січень-лютий). С. 7–8; № 18 (березень). С. 2–5; № 19/20 (квітень–травень). С. 2–5; № 21/22 (червень–липень). С. 2–5.
3. Заверталюк Н. І. «Неподільної краплі питома вага»: Літературознавчі студії. Матеріали до лекцій з курсу «Українська література XX – поч. XXI століть»: для студ. філол. спец. ВНЗ та асп. Дніпропетровськ: Пороги, 2011.
4. Качуровський І. Творчість Юрія Клена на тлі українського парнасізму. *Юрій Клен. Твори*. Нью-Йорк: Наукове товариство ім. Шевченка, 1992. Т. 1. С. 7–24.
5. Клен Ю. Твори. Нью-Йорк: Наукове товариство ім. Шевченка, 1992. Т. 1.
6. Клен Ю. Твори. Торонто: Фундація імені Юрія Клена, 1957. Т. 2.
7. Клен Ю. Спогади про неокласиків. *Юрій Клен. Твори. Том 3*. Торонто: Фундація імені Юрія Клена, 1960. Т. 3. С. 107–190.
8. Ковалів Ю. Прокляті роки Юрія Клена. *Юрій Клен. Вибране*. Київ: Дніпро, 1991. С. 9–20.
9. Ковалів Ю. Юрій Ковалів про Юрія Клена. 2019. URL: <https://kroun.info/teritoriya-kulturi/yurij-kovaliv-pro-yuriya-klena/>
10. Косяк Л. Образний світ Юрія Клена (поема «Попіл імперій»). *Творчість Юрія Клена в контексті українського неокласицизму та вісниківського неоромантизму*. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2004. С. 90–98.
11. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001.
12. Маланюк Є. Передмова. *Юрій Клен. Твори*. Нью-Йорк: Наукове товариство ім. Шевченка, 1960. Т. 1. С. 5–8.
13. Мніх Р. «Якась мозаїка строката і вірші різних розмірів»: Попіл імперій Юрія Клена. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2018. Vol. 5. S. 235–242.
14. Просалова В. Текст у світі текстів Празької літературної школи. Донецьк: Східний видавничий дім, 2005. URL: https://teliga.at.ua/load/doslidzhennja_tvorchosti_o_teligi/prosalova_vira_tekst_u_sviti_tekstiv_prazkoji_literaturnoji_shkoli_monografija/3-1-0-8
15. Творчість Юрія Клена в контексті українського неокласицизму та вісниківського неоромантизму. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2004.
16. Традиційні сюжети та образи: Дослідження. Чернівці: Місто, 2004.

References:

1. Halchuk, O. (2014). Antychnist v lirytsi Yuriiia Klena: dzerkalo i zadzerkallia [Antiquity in the lyrics of Yuri Klen: the mirror and behind the mirror]. *Synopsis: tekst, kontekst, media*. № 2 (6). (in Ukr.)
2. Derzhavyn, V. (1950–1951). Istorychna epopeia Yuriiia Klena. Porohy [The historical epic of Yurii Klen]. (Buenos-Aires). 1950. № 14/15 (hruden). S. 2–4; 1951. № 16/17 (sichen-liutyi). S. 7–8; № 18 (berezen). S. 2–5; № 19/20 (kviten-traven). S. 2–5; № 21/22 (cherven-lypen). S. 2–5. (in Ukr.)
3. Zavertaliuk, N. I. (2011). «Nepodilnoi krapli pytoma vaha»: Literaturoznavchi studii. Materialy do lektzii z kursu «Ukrainska literatura XX – poch. XXI stolit» [«The

- Specific Gravity of an Indivisible Drop»]: Literary Studies. Materials for Lectures on the Course «Ukrainian Literature of the 20th – Early 21st Centuries»]: *dlia stud. filol. spets. VNZ ta asp. Dnipropetrovsk: Porohy. (in Ukr.)*
4. Kachurovskiy, I. (1992). Tvorchist Yuriia Klena na tli ukrainskoho parnazyzmu [Yurii Klen's work against the backdrop of Ukrainian Parnassism]. *Yurii Klen. Tvory. Niu-York: Naukove tovarystvo im. Shevchenka. T. 1. S. 7–24. (in Ukr.)*
  5. Klen, Yu. (1992). Tvory [Works]. Niu-York: Naukove tovarystvo im. Shevchenka. T. 1. (in Ukr.)
  6. Klen, Yu. (1957). Tvory [Works]. Toronto: Fundatsiia imeny Yuriia Klena. T. 2. (in Ukr.)
  7. Klen, Yu. (1960). Spohady pro neoklasykiv [Memories of the Neoclassicists]. *Yurii Klen. Tvory. Toronto: Fundatsiia imeny Yuriia Klena. T. 3. S. 107–190. (in Ukr.)*
  8. Kovaliv, Yu. (1991). Prokliati roky Yuriia Klena [The Cursed Years of Yurii Klen]. *Yurii Klen. Vybrane. Kyiv: Dnipro. S. 9–20. (in Ukr.)*
  9. Kovaliv, Yu. (2019). Yurii Kovaliv pro Yuriia Klena [Yurii Kovaliv about Yurii Klen]. URL: <https://kroun.info/teritoriya-kulturi/yurij-kovaliv-pro-yuriya-klena/> (in Ukr.)
  10. Kosiak, L. (2004). Obraznyi svit Yuriia Klena (poema «Popil imperii») [The Imaginary World of Yurii Klen (poem «Ashes of Empires»)]. *Tvorchist Yuriia Klena v konteksti ukrainskoho neoklasytsyzmu ta visnykivskoho neoromantyzmu. Drohobych: Vydavnycha firma «Vidrodzhennia». S. 90–98. (in Ukr.)*
  11. Leksykon zahalnoho ta porivnialnoho literaturoznavstva (2001) [Lexicon of General and Comparative Literature]. Chernivtsi: Zoloti lytavry. (in Ukr.)
  12. Malaniuk, Ye. (1960). Peredmovna [Preface]. *Yurii Klen. Tvory. Niu-York: Naukove tovarystvo im. Shevchenka. T. 1. S. 5–8. (in Ukr.)*
  13. Mnikh, R. (2018). «Iakas mozaika strokata i virshi riznykh rozmiriv»: Popil imperii Yuriia Klena [Some kind of colorful mosaic and poems of different sizes: Ashes of Empires by Yurii Klen]. *Studia Ukrainica Posnaniensia. Vol. 5. S. 235–242. (in Ukr.)*
  14. Prosalova, V. (2005). Tekst u sviti tekstiv Prazkoi literaturnoi shkoly [Text in the world of texts of the Prague Literary School]. Donetsk: Skhidnyi vydavnychiy dim. URL: https://teliga.at.ua/load/doslidzhennja_tvorchosti_o_teligi/prosalova_vira_tekst_u_sviti_tekstiv_prazkoi_literaturnoji_shkoli_monografiya/3-1-0-8 (in Ukr.)
  15. Tvorchist Yuriia Klena v konteksti ukrainskoho neoklasytsyzmu ta visnykivskoho neoromantyzmu. (2004) [Yurii Klen's work in the context of Ukrainian neoclassicism and Visnyk's neoromanticism]. Drohobych: Vydavnycha firma «Vidrodzhennia». (in Ukr.)
  16. Tradytiini siuzhety ta obrazy: Doslidzhennia (2004) [Traditional plots and images: Research]. Chernivtsi: Misto. (in Ukr.)

Oleksandr Keba

FEATURES OF THE TRANSFORMATION OF TRADITIONAL PLOTS AND IMAGES IN YURII KLEN'S POETRY

The article analyzes the trends and means of transformation of traditional artistic material in the poetry of Yurii Klen, with a predominant focus on traditional plots. It has been determined that the artist's priorities are the plots of journey and return, descent into hell, the death of great empires and civilizations, dragon fighting, and deals with the devil. Superimposing them on the tragic human experience of the modern era, the poet uses the following artistic means: the contrast between the classical harmony of the ver-sification and tragic irony, the «sculptural» clarity and concreteness of poetic imageries, the synthesis of realities and symbolic images of different historical eras.

Key words: Yurii Klen, traditional plot, traditional image, artistic transformation, poetics, style, symbolism.

Отримано: 11.09.2025 р.